

sådant, tid efter annan, skeende proclamerande af en i tysthet erkänd sak, kan visserligen ett godt hufvud göra en god speculation, då Han väljer en tid, då saken länge hvilat och kan göra uppseende iklädd en modern drägt. »Medgifvorn», att Strauss är det XIX Seclets grundliga, Deutsch-mausiga upplaga af den Fransyska Voltaire, och att Han gjort en god affair på sin »speculation», men hvad skall man säga om dem, som godtroget löpa Hans ärender, utan att dervid skörda annat än otack, utan att vinna ära och utan utsigt att dermed något gagna; ty Du må säga hvad Du vill; Christendomens sak blir alltid ohjelpig, om deröfver skall philosopheras. Antingen måste man åtnöja sig med förnufts-religion, eller också taga allt förnuft till fånga, samt blifva en pietist. Pietismen är just derföre den, som, lik sig i alla tider, »utan att hafva någonting glömt eller någonting lärt» ända från Paulus och till Essen och Stenbäck, kastar på sophögen alla systemer och börjar med hela leken *ab ovo*.

Slutsattsen blir, att våra åsigter divergera allt mera. Hvad den ena predikar, förstår ej den andra af oss, samt anser för galenskap. Låt oss derföre vandra hvar sin väg. Jag tror att vi kunna gagna landet och Universitetet, fast än åt motsatta håll. Uppehåll Du dess anseende åt *vester*, jag skall bjuda till att »nog för mina år» skaffa dem den lika nödiga respecten åt *öster*. Säkert anser Du Dig *klart* hafva upfattat Ditt mål; så tror jag mig hafva gjort med mitt. Du vill verka i stort och utträttar äfven säkert *litet* i det stora. Jag vill verka i *smått* och jag tror – kanske kan Du äfven af det föregående finna det – jag tror, att jag kan verka *stort* i det *lilla*. Monne ej vid slutsummeringen, facit skall på ömse sidor väga något så när jemnt?

Farväl och helsa alla bekanta från Din

tillgifne vän och broder

J. J. Nervander

Hfors d. 6 Julii 1842.

26 E. A. INGMAN – J. V. SNELLMAN 16.VII 1842

HUB, JVS handskriftssamling

Christinæstad den 16. Julii 1842.

Käre vän!

En omotståndlig lust har nu gripit din annars tröge Cancellarius pennifer att med några rader påhelsa sin gamle vän och rådgifvare. Han har just nu slutat den innerligt vackra boken »Kärlek och kärlek», den han föreläsit för sin lilla gumma. Och det är nu både hans egen och hennes tacksamhet han härmed går att frambära Förf(attare) för den uppbyggelse nämnde skrift quarlemnad i deras hjertan. Han står dessutom i mäktiga förbindelse till samme Förf(attare) för skildringarne om Tyskland, äfvensom för Artiklarne i förlidet och detta års *Freja* om Strauss och i politiska frågor, dem han con amore studerat. Han just fröjdjar sig öfver den stora, ädla sjelfuppoffring dessa artiklars Förf(attare) ådagalaggt, då han i vår ilska, intoleranta tid vågat uppträda, för att kullslå de många krassa fördomar, som ännu vidlåda våra öfver sin förmenta vishet altför mycket uppblåste lärde män.

Äfven roar det honom, att i andanom föreställa sig, huruledes vederbörande så väl här som i Svealand omsider skola finna sig generade utaf sin egen förlängda näsa, emedan det ej kan slå felt, att ju sanningen en dag skall framstå segrande, okufvad af hierarchiens anathemer och despotismens fjetrar. Nedslående var det ock för undertecknad, då han sistliden var några veckor uppehöll sig i Finlands hufvudstad, sysselsatt med sitt Specimen för Adjuncturen i Chirurgen och Barnförlossningskonsten, att ibland så väl Patres som studiosi finna alltför framstickande symptom af en radikal Nohrvallismus. Äfven förargade det honom icke litet att åse den framgång Pietismen derstädes i sednare tider vunnit – likaledes att åhöra de dummaste förkastelsesdomar öfver Strauss och andra den fria, forskningens kämpar, om hvilkas sträfvanden de dock som knappast brytt sig om att taga någon kännedom. Jag för min del bjöd nog till att skälla på dem. I allmänhet tyckes sträfvandet hos de mera upplyste bland Pietisterne gå ut på att återföra oss tillbaka till Luthers ståndpunkt, den de förmena hafva allra sannast uppfattat Christendomen. Jag sade dem, att detta i allan evighet ej mera skulle lyckas, emedan världen ingalunda kan hafva lefvat 300 år i fåvitsko.

Men ännu några ord om min enskilda ställning, hvarom det kanske roar dig få höra något. Mitt lif i denna småstad har framflutit någorlunda enformigt ibland folk, som helt och hållet lefva för sitt eget jag. En och annan hedersman har jag dock äfven här lärt känna, så att jag ingalunda kan säga det jag vantrifvits. Emellertid har jag nu hopp om att komma bort. Och hvad tycker du om min näsvighet att sträfvä till sjelfva vishetens källa (Universitetet)? Ett föga afvunds värdt mål; torde du invända. Ja, dåligt ser det ut att vara der i närvarande tid. Och huru skall det väl framdeles komma att se ut, då en så oblyg absolutism allaredan tyckes hafva fått rotfästa sig inom det högvisa lärda skräet! – Inga barn hafva vi ännu (– att min gummas första barnsäng aflopp mycket olyckligt torde du kanske komma i håg). Och detta missöde har ganska mycket kostat på gumman, så att jag haft fullt opp att hos henne ännu underhålla apparencerna. Ett lyckligt och förnöjdt lif lefva vi dock, mycket bekymrade öfver den långa skilsmessa, som snart förestår oss. Men ho vet, hvad godt denna omständighet kan medföra. Jag tänker nemligen jag ock litet titta omkring i världen. Ja, i denna höst (kanske i September), så snart min utnämning skett, och den store Cancellarius utfärdat mig permission, reser jag utrikes – till en början raka vägen åt Paris (troligen öfver London), der jag är sinnad dröja, 7
40
å 8 månader i afsigt att ifrigt studera Chirurgie. Sedan önskade jag att genomfara Frankrike söderut, derifrån göra en kort tur åt Italien, komma så öfver Venedig och Tyrolen till det glada Wien, der jag önskade få tillträde till de stora Accouchements husen. Ifrån Wien ämnade jag sedan styra kosan åt Södra Rhen länderne, besöka Universiteterne, slutligen äfven Berlin. Endast ett år kan jag egna åt resan.

Nyheter: den gamla Bolagius Adolf Grönberg, hvilken nu logerar 4 mil härifrån i Öfvermark såsom Papyrus fabrikant, träder snart i äkta stånd med fröken Maria Wasastjerna. – Bröderne Caroli och Fredrik Ehrströms gummor äro hvardera i välsignadt tillstånd. Fredriks gumma, hvars bekantskap jag nyligen gjorde i Helsingfors tycks vara en prächtig qvinna. – Din broder August, som förer fartyg härifrån, hemväntas i höst från sina långa resor. han är nu i Holland. Hans fru och svägerskor hafva alla vandrat bort ifrån denna världen, alla i samma sjukdom, Fru Petenkinn sist – ungefär 2 månader derefter

cederade mannen bonis. Dina Brorsbarn logera härstädes hos sin mormor, de äro ett par qvicka ungar.

Af varmaste hjerta önskar jag dig och ditt skriftställereri allsköns framgång och välsignelse!!!

Din trofaste vän
Cancellarius pennifer

P. S. Denna Epistel afgår med Handl(anden) Parman.

10

27 C. K. F. MOLBECH – J. V. SNELLMAN 16.VII
1842

HUB, JVS handskriftssamling

Stockh. Löverd. d. 16. Jul. 1842.

Kiære H:r Snellmann,

20

Jeg kan ikke negte mig den Fornöielse, i disse faa Ord at sige Dem Tak baade for *i Gaar* og for *idag*. Thi medens jeg i Gaar glædede mig ved de behagelige Æieblik, som gjorde mig nærmere bekiendt med en af mig allerede meget agtet Forfatters interessante og eiendommelige Personlighed, har jeg i Morges, under min dags første Time, den eneste rolige (den *lugna*) jeg har kunnet nyde for idelige Besøg, Ærender, m. m. glædet mig ved Læsningen i Deres Novelle. Denne har en høist betydende og egen Interesse for mig – ja den berører endog Situationer og Stemninger i mit eget Liv, der give mig skærpet Evne til at skiønne og vurdere mangen dyb-psychologisk Sandhed i deres vakkre, med en fiin, sikker og let Haand, udførte Tegninger. Foruden den æsthetiske Interesse nyder jeg med Velbehag den vene ethiske Aand, som gaaer igiennem den Deel af Bogen, jeg hidtil har læst, og jeg får antage, giennem den hele. Den er en skiön Modvirkning – jeg maatte vel sige Modgift, i sin skarpe Contrast til Tidens franske *Roman-Syphillis*, og dennes, om endog noget svagere Udstrømninger i andre Literaturer.

30

Det er vist nok egentlig uforsvarligt at sige noget enten til Berømmelse eller Dadel om en Bog, hvaraf man endnu kun har læst det halve. Men Ordet ligger mig nu ligesom paa læben – det maa frem. De veed, jeg interesserer meg for Deres Faedreland. Jeg kan *derfor* ogsaa ei andet end glædes ved den Tanke, at jeg troer at kunne spare er Tid, da Finland skal erobre en betydlig och vigtig Provinds i den *svenske* Literatur – foruden den, som der har begyndt at opbryde og opdyrke paa en *meget rig* Jordbund i sit nationale Sprog-Omraad. – Jeg seer alt dette fra mit *skandinaviske* Synspunkt; thi dette holder jeg bestandiger fast for mit Æie, uden selv at forlade mit *danske* Standpunkt.

40

Jeg maa nødvendiggen tilegne mig den Nydelse, endnu engang at tilbringe et Par Eftermiddagstimer, som De har lovet mig, i deres selskab. Naar det kan blive, veed jeg jo endnu i dette Æieblik ikke; men jeg vil derfor opsætte at afsende denne Billet til i Morgen tidlig. Jeg tager i Morgen *ikke* med det store Selskab til Gripsholm, o. s. v. men *mueligt* var det at jeg fulgte en Indbydelse at spise till Middag hos en Stockholmsk ven, prof. Nyström, og hos hans Familie paa landet ved Dronningholm; dog er dette endnu usikkert. I ethvert Tilfælde maa vi *eengang* finde Veien til hinanden – enten jeg til Glasbruksgatan, eller de

50